

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1986-1987

2 APRIL 1987

WETSONTWERP

tot wijziging van het Bijvoegsel
bij het Gerechtelijk Wetboek

AMENDEMENTEN

Nr. 20 VAN DE HEREN DE BATSELIER EN WILLOCKX

Artikel 1.

In § 87, op de eerste regel, de plaatsnamen « Lokeren, Waasmunster » weglaten en op de derde regel, de plaatsnaam « Lokeren » vervangen door de plaatsnaam « Hamme ».

Nr. 21 VAN DE HEREN DE BATSELIER EN WILLOCKX

Artikel 1.

Een § 87bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« § 87bis. De gemeenten Lokeren en Waasmunster vormen een gerechtelijk kanton; de zetel van het gerecht is gevestigd te Lokeren ».

Nr. 22 VAN DE HEREN DE BATSELIER EN WILLOCKX

Art. 3.

In fine van het punt 14, tussen het woord « Dendermonde » en de woorden « en Wetteren », het woord « Lokeren » invoegen.

Nr. 23 VAN DE HEREN DE BATSELIER EN WILLOCKX

Art. 3.

In punt 15, op de derde regel, het woord « Lokeren » vervangen door het woord « Hamme ».

Zie :

- 484 - 85/86 :

- Nr. 1 : Wetsontwerp.
- Nrs. 2 tot 11 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1986-1987

2 AVRIL 1987

PROJET DE LOI

modifiant l'Annexe
au Code judiciaire

AMENDEMENTS

Nº 20 DE MM. DE BATSELIER ET WILLOCKX

Article 1er.

Au § 87, première ligne, supprimer les mots « Lokeren, Waasmunster » et, à la troisième ligne, remplacer le mot « Lokeren » par le mot « Hamme ».

Nº 21 DE MM. DE BATSELIER ET WILLOCKX

Article 1er.

Insérer un § 87bis (nouveau), libellé comme suit :

« § 87bis. Les communes de Lokeren et Waasmunster forment un canton judiciaire dont le siège est établi à Lokeren ».

Nº 22 DE MM. DE BATSELIER ET WILLOCKX

Art. 3.

A la fin du point 14, entre le mot « Termonde » et les mots « et Wetteren », insérer le mot « , Lokeren ».

Nº 23 DE MM. DE BATSELIER ET WILLOCKX

Art. 3.

A la troisième ligne du point 15, remplacer le mot « Lokeren » par le mot « Hamme ».

Voir :

- 484 - 85/86 :

- Nº 1 : Projet de loi.
- Nº 2 à 11 : Amendements.

VERANTWOORDING

Het wetsontwerp strekt tot aanpassing van de territoriale bevoegdheid van de rechtscolleges aan de nieuwe gemeentelijke entiteiten, in het leven geroepen door het koninklijk besluit van 17 september 1975 houdende samenvoeging van gemeenten en wijziging van hun grenzen. De aanpassing van de kantons Wetteren-Lokeren en Hamme-Zele is met dit oogmerk niet noodzakelijk. Slechts de overheveling van Elversele en Tielrode uit het kanton Hamme naar het eerste kanton Sint-Niklaas kan met dit oogmerk worden gejustifieerd. Het dieper liggende motief spruit nochtans voort uit bezuinigingsoverwegingen. Zoals hierna aangetoond, zijn wij van oordeel dat, zo al bezuinigd zal worden, de wijziging van hogergenoemde kantons en de daarmee gepaard gaande afschaffing van de kantons Zele en Hamme, sociaal onverantwoord is.

De gemeenten Lokeren, Hamme, Zele en Waasmunster, conform het wetsontwerp het kanton Lokeren vormend, hebben een eigen centrumfunctie zonder enige sociale, culturele of economische binding, met eigen geaardheid en eigen gebruiken. De verwezenlijking van een dergelijk uitgestrekt kanton doet afbreuk aan het wezenlijke van een vrederecht, dat mede beoogt te zijn een haven waar de mensen met hun problemen terecht kunnen, hetgeen veronderstelt dat de vrederechter zijn ingezetenen kent en hun geaardheid begrijpt. Slechts wanneer deze kennis hem eigen is, zal hij zijn essentiële taak, die gericht is op verzoening, kunnen bewerkstelligen.

De ingewikkeldheid van de maatschappij, de crisis, de drempelverlaging van de rechtbanken — gevolg van de grotere mondigheid van de rechtsonderhorigen — hebben geresulteerd en resulteren nog steeds in een groter beroep op de rechtbanken en inzonderheid op het vrederecht. Dit is nu reeds in die mate zo, dat de overbelasting van de rechtbanken de rechtsorde zelf in het gedrang dreigt te brengen. Bestaat er nog rechtszekerheid wanneer dient vastgesteld te worden dat een zaak na de inleiding slechts na jaren haar beslag krijgt?

De verwezenlijking van het kanton Lokeren, bestaande uit diverse entiteiten, zal uiteindelijk 90 000 inwoners omvatten. Dit vrederecht zal, zoals hierboven uiteengezet, zijn wezenlijke functie als « Rechtbank van Vrede » niet meer kunnen behartigen en wegens de overlast evenmin nog als rechtbank functioneren.

Het kanton Hamme-Zele, bediend door één vrederechter, heeft thans ruim 70 000 inwoners, zonder Elversele en Tielrode 64 000 inwoners, zodat het een zinvol bestaan heeft.

Het kanton Wetteren-Lokeren, bediend door één vrederechter, heeft thans ruim 75 000 inwoners, hetgeen nu reeds, in vergelijking met andere, een zwaar kanton betekent.

De afschaffing van de kantons Hamme-Zele en de overheveling ervan naar het kanton Lokeren betekent voor dit laatste kanton een dergelijk hoge belasting dat van enige grondige werkzaamheid geen sprake meer zal zijn.

Het kanton Wetteren, dat conform het wetsontwerp een afzonderlijk bestaan zal leiden, door één vrederechter bediend, zal slechts circa 56 000 inwoners tellen, hetgeen ten opzichte van het kanton Lokeren, conform het wetsontwerp, met de kantons Hamme en Zele vergroot, een onbillijke verdeling inhoudt. De overlast voor het kanton Lokeren zal uiteindelijk de sociaal minder begunstigde treffen, die voornamelijk de vrederechter aanspreken. Voor verzoeningspogingen — essentiële opdracht van de vrederechter ter voorkoming van processen — zal onvoldoende tijd kunnen worden uitgetrokken. Voor de behandeling van de delicate gezinsproblematiek — artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek — zal evenmin de aangewezen tijd nog voorradig zijn.

Zo weliswaar het probleem van de overlast kan worden opgelost door de benoeming van een bijgevoegd rechter, komt de bezuinigingsbedoeling in het gedrang en wordt het probleem, eigen aan de samenvoeging van verschillende bevolkingsgroepen met eigen entiteit en geaardheid, niet opgelost.

De grote afstanden van bepaalde gemeenten naar de zetel van het vrederecht toe is eveneens sociaal. Proefondervindelijk werd nagegaan dat een inwoner uit de gemeente Moerbeke-Hamme, wil hij om 9 u. op de terechtzitting aanwezig zijn, om 7 u. de bus dient te nemen. Zal hij, gelet op deze verre afstand, een beroep doen op de voor hem onbekende vrederechter, teneinde een zaak die hem aanbelangt, behartigd te zien?

Het wetsontwerp is ondeugdelijk wat het vrederecht aangaat, doch nog ondeugdelijker wat de hervorming van de politierechtbanken aangaat. De politierechtbank van Dendermonde, bestaande uit de kantons Dendermonde en Wetteren, zal 130 000 rechtsonderhorigen onder haar bevoegdheid hebben; de politierechtbank Sint-Niklaas, bestaande uit de kantons Lokeren, Beveren, Sint-Niklaas I en II, daarentegen zal 265 000 inwoners onder haar bevoegdheid hebben.

Ervan uitgaande dat zulke politierechtbank door één politierechter wordt bediend, is deze verdeling voor de politierechtbank te Sint-Niklaas onbillijk, tenzij ook hier een toegevoegd rechter wordt benoemd, hetgeen dan weer afbreuk zal doen aan het bezuinigingsmotief. De vraag rijst dan weer in welke mate de titularis(sen) zijn (hun) rechtsonderhorigen nog kent (kennen).

Uit al deze elementen blijkt duidelijk dat enige aanpassing van het wetsontwerp aangewezen is.

N. DE BATSELIER.
F. WILLOCKX.

JUSTIFICATION

Le projet de loi vise à adapter la compétence territoriale des juridictions aux nouvelles entités communales créées par l'arrêté royal du 17 septembre 1975 portant fusion de communes et modification de leurs limites. Or, l'adaptation des cantons de Wetteren-Lokeren et de Hamme-Zele n'est pas nécessaire à cet égard. Seul le tranfert d'Elversele et de Tielrode du canton de Hamme au premier canton de Saint-Nicolas peut se justifier. D'ailleurs, ces adaptations procèdent en réalité d'un souci d'économie. Comme démontré ci-après, nous estimons que, même si des économies seront réalisées, la modification des cantons précités, s'accompagnant de la suppression des cantons de Zele et de Hamme, est socialement injustifiée.

Les communes de Lokeren, Hamme, Zele et Waasmunster, qui, conformément au projet de loi, forment le canton de Lokeren, constituent chacune un centre en soi, n'ont aucun lien socio-culturel ou économique entre elles et ont chacune leur spécificité et leurs usages. La création d'un canton aussi étendu constitue une négation de la justice de paix, qui doit notamment être un lieu où chacun peut venir exposer ses problèmes, ce qui suppose que le juge de paix connaisse les gens de son ressort et comprenne leur mentalité. Ce n'est qu'à ces deux conditions qu'il sera à même d'accomplir sa mission essentielle, qui est de réconcilier ceux qu'un différend oppose.

La complexité de la société, la crise et la plus grande accessibilité des tribunaux — conséquence de la plus grande autonomie des justiciables — se traduisent par un recours plus fréquent aux tribunaux et plus particulièrement à la justice de paix. Cela est tellement vrai que la surcharge des tribunaux risque de compromettre l'ordre juridique lui-même. Peut-on encore parler de sécurité juridique quand une affaire n'est jugée que plusieurs années après son introduction?

Le futur canton de Lokeren, qui se composera de diverses entités, comptera finalement 90 000 habitants. Comme on l'a vu ci-dessus, cette justice de paix ne pourra plus remplir sa véritable fonction de « tribunal de paix » et, du fait de sa surcharge, elle ne pourra pas non plus fonctionner de manière satisfaisante comme tribunal.

Le canton de Hamme-Zele, desservi par un seul juge de paix, compte actuellement plus de 70 000 habitants, ou 64 000 sans Elversele et Tielrode, de sorte que son existence est parfaitement justifiée.

Le canton de Wetteren-Lokeren, également desservi par un seul juge de paix, compte actuellement plus de 75 000 habitants, ce qui, comparativement à d'autres cantons, représente déjà une lourde charge.

La suppression du canton de Hamme-Zele et son transfert au canton de Lokeren engendrerait un tel surcroît de travail dans ce dernier qu'il serait désormais impossible d'y rendre sérieusement la justice.

Le canton de Wetteren qui, conformément au projet de loi, sera autonome et sera desservi par un seul juge de paix, ne comptera que 56 000 habitants environ, ce qui est peu par rapport au canton de Lokeren, auquel le projet prévoit de rattacher les cantons de Hamme et de Zele. La surcharge engendrée dans le canton de Lokeren touchera en définitive les plus défavorisés, puisque ces personnes s'adressent principalement au juge de paix. Celui-ci ne pourra pas consacrer assez de temps aux tentatives de conciliation — qui constituent pourtant une des missions essentielles du juge de paix — ni à l'examen des problèmes familiaux délicats (art. 232 du Code civil).

Si le problème de la surcharge peut, certes, être résolu par la nomination d'un juge supplémentaire, cette solution compromettrait cependant la réalisation de l'économie recherchée et ne résoudrait pas le problème inhérent à la réunion au sein d'un même ressort de populations ayant leur spécificité propre.

L'éloignement de certaines communes du siège de la justice de paix est également inacceptable du point de vue social. On a constaté qu'un habitant de la commune de Moerbeke-Hamme doit prendre le bus à 7 heures s'il veut être présent à l'audience à 9 heures. Dans ces conditions, l'intéressé ne va-t-il pas renoncer à aller plaider sa cause devant un juge de paix qu'il ne connaît même pas?

Le projet de loi n'est pas satisfaisant en ce qui concerne les justices de paix et l'est encore moins en ce qui concerne la réforme des tribunaux de police. Le tribunal de police de Termonde exercera sa juridiction sur les cantons de Termonde et Wetteren, qui comptent ensemble 130 000 habitants, alors que le tribunal de police de Saint-Nicolas exercera quant à lui sa juridiction sur les cantons de Lokeren, Beveren et Saint-Nicolas I et II, qui comptent ensemble 265 000 habitants.

Quand on sait que les tribunaux de police sont composés d'un seul juge, on se rend compte immédiatement que le découpage est inéquitable pour le tribunal de police de Saint-Nicolas, à moins que l'on n'y nomme également un second juge, ce qui irait de nouveau à l'encontre de la volonté de réaliser des économies. Il est en outre permis de se demander dans quelle mesure le ou les titulaires connaîtront encore les justiciables.

Ces considérations montrent à l'évidence qu'une adaptation du projet de loi s'impose.